

Sygn. akt II CSK 334/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa K. H.
przeciwko P. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 października 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 października 2018 r. Sąd Okręgowy w P. zasądził od pozwanego P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz powoda K. H. kwotę 120 200 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz kwotę 73.883 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) orzekając na skutek apelacji obu stron zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w części rozstrzygającej o odsetkach od kwoty 120.200 złotych oraz obniżył kwotę 73.883 zł

do kwoty 1. 328 zł i orzekł o kosztach postępowania za obie instancje stosownie do wyniku sporu.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną złożył pozwany. Wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania wskazał, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 1219, dalej: „p.o.ś”). W sprawie występuje także istotne zagadnienie prawne dotyczące potrzeby rozstrzygnięcia na jaką datę powinno ustalać się stan nieruchomości objętej obszarem ograniczonego użytkowania w przypadku szacowania wysokości odszkodowania, o którym mowa w art. 129 ust. 2 p.o.ś. - czy powinien być to dzień wejścia w życie uchwały o utworzeniu tego obszaru, czy może inny dzień późniejszy (na przykład związany z zakończeniem procesu inwestycyjnego prowadzonego na nieruchomości).

Niezależnie od powyższego skarga kasacyjna jest - zdaniem skarżącego - oczywiście uzasadniona, Sąd drugiej instancji naruszył bowiem art. 157 ust. 1 w zw. z art. 157 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 1990 ze zm., dalej jako „u.g.n”) w zw. z art. 278 § 1 i w zw. z art. 382 k.p.c., poprzez ich niezastosowanie i niepoddanie opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości (stanowiącej operat szacunkowy) pod ocenę organizacji zawodowej rzeczoznawców majątkowych, w sytuacji gdy pozwany w toku postępowania podnosił wiele merytorycznych zarzutów do tej opinii, co wpłynęło na wynik sprawy, albowiem Sąd przy wydawaniu rozstrzygnięcia w całości oparł się na zawartych w tejże opinii ustaleniach co do wysokości i przyczyn powstania szkody. Sąd drugiej instancji naruszył także art. 278 § 1 w zw. z art. 233 § 1 w zw. z art. 227 i w zw. z art. 382 k.p.c., przerzucając na biegłego obowiązek dokonania części ustaleń faktycznych i wykładni prawa (w zakresie dotyczącym interpretacji postanowień art. 129 p.o.ś.) i w konsekwencji bezkrytycznie oparł się na stanowisku biegłego w tym zakresie przy wydawaniu rozstrzygnięcia.

Powód w odpowiedzi na skargę wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącej, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Oparcie z kolei wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżące rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymagań. Wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie zostały ograniczone wyłącznie do orzeczeń sądów powszechnych (niejednokrotnie poddanych kontroli kasacyjnej). Zasadniczym mankamentem wniosku jest natomiast pominięcie potrzeby przeprowadzenia analizy orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego tej problematyki. Skarżący nie uargumentował również dostatecznie potrzeby wypowiedzenia się przez Sąd Najwyższy w kwestii sformułowanego we wniosku zagadnienia prawnego. Zostało ono ujęte zbyt kazuistycznie i sprowadza się w istocie do zakwestionowania rozmiarów poniesionej przez powoda szkody pozostającej w związku przyczynowym z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania (dalej: „OOU”), w szczególnych okolicznościach sprawy.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że roszczenia oparte na art. 129 ust. 2 p.o.ś mają charakter odszkodowawczy, powstają jako ustawowa konsekwencja ustanowienia OOU. Zdecydowanie dominuje w nim szerokie ujęcie związku między ustanowieniem OOU a obniżeniem wartości nieruchomości. Przyjmuje się, że ograniczeniem tym jest już samo ustanowienie OOU, gdyż powoduje ono obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem

ograniczeń przewidzianych w treści aktu o utworzeniu OOU. Na skutek wejścia w życie tego aktu, dochodzi do zawężenia granic prawa własności i od tej daty właściciel musi znosić dopuszczalne na tym obszarze podwyższone normatywnie immisje hałasu, bez możliwości żądania ich zaniechania, co wpływa również na obniżenie wartości nieruchomości.

Stwierdzono również, że uregulowanie art. 129 p.o.ś. obejmuje szkodę, którą można ocenić już w momencie opublikowania aktu normatywnego zawierającego ograniczenia lub w określonym czasie od daty jego wejścia w życie. Szkodę należy ustalać respektując zasadę pełnej odpowiedzialności odszkodowawczej dokonując zindywidualizowanej oceny okoliczności sprawy (art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 322 p.o.ś.) (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2019 r., III CZP 32/19, OSNC 2020r., nr 10, poz. 81, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, niepubl. oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 546/08, niepubl., z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 602/10, niepubl., z dnia 25 maja 2012 r., I CSK 509/11, OSNC 2013, nr 2, poz. 26, z dnia 27 czerwca 2012 r., IV CSK 28/12, niepubl. z dnia 21 sierpnia 2013 r., II CSK 578/12, OSNC 2014, nr 4, poz. 47, z dnia 24 listopada 2016 r., II CSK 100/16 i II CSK 113.16, niepubl., z dnia 14 czerwca 2017 r., II CSK 602/16, niepubl., z dnia 11 marca 2020 r., I CSK 568/18, niepubl., z dnia 11 marca 2000 r., I CSK 568/18 i I CSK 688/18, niepubl.). Orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące art. 129 ust. 2 p.o.ś. jest wyjątkowo bogate, a argumentacja przytoczona we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przekonuje o potrzebie ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym,

że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Sytuacja taka w badanej sprawie nie wystąpiła. Odnośnie do charakteru prawnego opinii biegłego sądowego - rzeczoznawcy majątkowego nie wywołuje wątpliwości, że sporządzenie przez biegłego w postępowaniu sądowym opinii dotyczącej wartości nieruchomości lub wartości nieruchomości po uwzględnieniu ograniczeń wynikających z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania jest operatem szacunkowym w rozumieniu art. 156 i 157 u.g.n. i co do zasady może podlegać sprawdzeniu przez organizację zawodową rzeczoznawców. W pierwszej jednak kolejności opinia ta stanowi dowód w sprawie, a więc podlega ocenie sądu, do którego należy decyzja, czy zachodzą przesłanki do złożenia wniosku o ocenę jej prawidłowości, a zajęte przez Sąd stanowisko o braku podstaw do poddania przeprowadzonej w sprawie opinii biegłego weryfikacji organizacji zawodowej rzeczoznawców majątkowych mieści się w granicach należących do Sądu oceny tego środka dowodowego (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2017 r., II CSK 450/16, niepubl., z dnia 6 września 2017 r., II CSK 119/17, niepubl., z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 682/16, niepubl., i z dnia 15 maja 2018 r., II CSK 2/18, niepubl.).

Dokonana przez sąd ocena oraz podjęte na jej podstawie rozstrzygnięcie w powyższym zakresie - jako mieszczące się w ramach zakresu swobodnej oceny dowodów - nie mogą być arbitralne i dokonane w sposób uniemożliwiający w istocie dokonanie weryfikacji prawidłowości przeprowadzonej przez sąd oceny, a w konsekwencji również rozstrzygnięcia. W niniejszej sprawie o takiej sytuacji nie może być jednak mowy. Z lektury uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sądy obu instancji szczegółowo wyjaśniły dlaczego nie znalazły podstaw do uwzględnienia wniosku o skierowanie opinii do organizacji zawodowej

rzeczoznawców majątkowych. Motywy rozstrzygnięcia nie pozwalają również na przyjęcie, by Sąd Apelacyjny „przerzucił” ocenę prawną w zakresie ustalenia odpowiedzialności pozwanego za powstałą szkodę na biegłego, bezkrytycznie akceptując jego opinię. Przeciwnie stanowisko skarżącego jest w istocie kontynuacją zarzutów do opinii biegłego, dotyka zatem w znacznej mierze kwestii usuwających się spod kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie prawa materialnego i procesowego, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800 ze zm.).

jw